

OPTYMALNY POZIOM I STRUKTURA WYDATKÓW PUBLICZNYCH W TEORII ENDOGENICZNEGO WZROSTU GOSPODARKI OTWARTEJ

Szybkemu wzrostowi gospodarcemu Polski towarzyszy dynamiczny napływ kapitału zagranicznego i intensywny wzrost eksportu i importu, a z drugiej strony coraz większego znaczenia nabierają wydatki publiczne, w części finansowane z funduszy UE: na infrastrukturę transportową, na edukację, badania i rozwój itd. Tymczasem współczesna teoria wzrostu gospodarczego, a w jej ramach modele optymalnych wydatków publicznych, w zdecydowanej większości dotyczą gospodarki zamkniętej, a więc nie ma w nich przepływów kapitału między krajami, a nawet eksportu i importu. Pomija się też kwestię zadłużenia zagranicznego państwa.

Podstawowym celem tego projektu jest więc wykorzystanie bogatego dorobku teorii gospodarki zamkniętej i przeniesienie (uogólnienie) najważniejszych z tych rezultatów na modele gospodarki otwartej, znacznie bardziej adekwatne do opisu większości państw UE. Stosunkowo niewiele jest prac z tego zakresu w literaturze światowej, zaś w języku polskim nie ma ich wcale. W ramach projektu poszukujemy optymalnego poziomu i struktury wydatków państwa przeznaczonych na:

- konsumpcję publiczną (tzw. nieproduktywne wydatki publiczne)
- inwestycje infrastrukturalne (wydatki publiczne zwiększające *zasób* kapitału publicznego)
- usługi publiczne (wydatki publiczne stanowiące *strumień* usług, nie podlegające akumulacji)
- inwestycje w kapitał ludzki (edukacja, badania i rozwój)

Dodatковым celem projektu jest wykonanie kalibracji zbudowanych modeli w oparciu o dane makroekonomiczne dla gospodarki Polski, co umożliwi sformułowanie konkretnych, normatywnych zaleceń w zakresie wielkości i struktury wydatków publicznych.

Projekt ten stanowi kontynuację i (przynajmniej zdaniem autora) nieodzowne dopełnienie prac badawczych prowadzonych przez niego w ostatnich kilku latach, które dotyczyły głównie „drugiej strony medalu”, to znaczy optymalnej polityki podatkowej w gospodarce otwartej. W ramach tych prac poszukiwano m.in. optymalnych stawek podatków 5 typów, optymalnej wielkości deficytu budżetowego (w % PKB) i optymalnej struktury długu publicznego (udziału wierzycieli zagranicznych). Wyniki tych prac zostały opublikowane m.in. w książce Konopczyńskiego (2015), która została w 2016 roku nagrodzona przez PTE Nagrodą im. Prof. Edwarda Lipińskiego.

Zastosowana metoda badawcza

Teoria endogenicznego wzrostu jest budowana na tzw. fundamentach mikroekonomicznych. Gospodarka składa się z tzw. reprezentatywnych podmiotów – firm maksymalizujących zyski oraz konsumentów, maksymalizujących zdyskontowaną użyteczność strumienia konsumpcji. Na decyzje podejmowane przez te podmioty ma wpływ polityka fiskalna. Zamierzamy zbudować tego typu model(e), uwzględniając m.in.:

- a) mikropodstawy – układ założeń o preferencjach konsumentów, zintegrowana funkcja produkcji z kapitałem fizycznym, kapitałem ludzkim, pracą i postępem technologicznym,
- b) akumulację kapitału prywatnego, publicznego oraz ludzkiego,
- c) sektor publiczny (rząd) z deficytem pokrywanym za pomocą zadłużenia zagranicznego i krajowego,
- d) oprocentowanie długu prywatnego i publicznego jako rosnąca funkcja poziomów zadłużenia w stosunku do PKB,
- e) kilka typów podatków dochodowych i konsumpcyjnych,
- f) szereg kategorii wydatków budżetowych (zob. wyżej).

Ten układ założeń implikuje skomplikowaną strukturę modelu, wymagającą stosowania metod numerycznych. Posiadamy już doświadczenie w zakresie metod numerycznego rozwiązywania i symulowania tak złożonych modeli. W związku z tym oczekujemy, że będzie możliwe uzyskanie normatywnych (jakościowych) wniosków dotyczących między innymi: istnienia, jednoznaczności i stabilności stanu równowagi, optymalnego stosunku deficytu budżetowego do PKB, optymalnej struktury i poziomu wydatków budżetowych. Oprócz metod analizy matematycznej, w tym teorii równań różniczkowych i teorii sterowania optymalnego, do obliczeń numerycznych wykorzystywane będzie program Mathematica.

Proponowany projekt może zainicjować nowy nurt badań naukowych w Polsce. Według naszej wiedzy, dotychczas nikt w Polsce nie zajmował się i nadal nie zajmuje zagadnieniem optymalnych wydatków publicznych w teorii wzrostu endogenicznego małej gospodarki otwartej (choć istnieje nieco publikacji dotyczących gospodarki zamkniętej). Również w literaturze światowej liczba prac naukowych na ten temat jest zaskakująco niewielka.